National Library of Israel

מבעד למסוה*)

(שעורים בהסתכלות)

הבל נוסעים עכשיו!

זה נוסע טעיר „מגורו" למצרים וזה נוסע לבקרו ולהזמינו אל ליומא-דגנוסיא של „המלכות"; גם רבי מנחם-מנדל שלנו נוסע לעמוד בראש דבי-מתיבתא בארעא קדישא ואני עבדכם נטעתי לי דוקא לדמשק דרך חיפה וה„כרמל", כנהוג.

בדרך נסיעתי עברתי במזרחה של הארץ, הנקרא בפיהם „פלשתין" וראיתי לנגד עיני את כל „ראי-המזרח". נפגשתי באחדים משכנינו ולמדתי קצת את ה„אליף-בא" שלהם, כדי להכיר את לשונם ולדעת מה הם אומרים מה.. ואולם לאחר שחזרתי אל ה„ארץ" וקבלתי את ה„דאר" שלי שהיה סגור, כנראה, במשך כל היום, נתישבו לי דברי הפסוק בחומש: חן עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק..

הוא אשר אמרתי: ליכא מידא דלא רמיזא באוריתא ובהפטרה ואפילו ב„רגדה" של פסח..

וכמו שאחזה לי אני — „מזל של גוי" יש לאחי עשו זה, שאפילו הוא בעל שער, כידוע, אין מדקדקין עמו כחוט השערה. אין מי שיחטט, שיפלה, ידייק וילמד מה שכתוב בין הששין או מה שאינו כתוב אפילו. אין מבקשים סודות ורזים וסחרי-תורה בדבריו, שמא חלילה לדבר זה נתכון או לרמז זה, כי לא אמר עשו „עם לבן גרתי" ולא זכה ל„מחשוף הלב" כיעקב אחיו...

וכל כך למה? — משום ש„רבי" שלנו שיחיה אינו בקי עדיין בדקדוק הלשון בארצנו כדבעי..

לפניו, היו „הני גלילאי" מחליפין עיינין באלפין ועכשיו הם מחליפין ב"ה למדין בנונין — אל תקרא: מלחמיה אלא — מנחמיה: בנון-כפופה.. ולא זאת לא שנם ביפו נשכחו בעונותינו הרבים כל הכללים והדינים של ה„אותיות המתחלפות" בדקדוק ומחליפים בטעות ובכונה טי בת' ור' בע', כדכתיב: ויקו למשפט והנה משפח, לצדקה ורנה — צעקה!...

ושכח הרבי, כנראה, ולא ידע כי ישנם בארצנו כמה שמות נרדפים בגון: שלום וצדק, לקיים מה שנאמר: „בקש שלום ורדפהו", רדיפות עד חרמה ממש; „צדק צדק תרדף" — בלי רחמים, והנה נוה-שלום ואין שלום, נוה-צדק ואין צדק...

דקדוק, רבותי, דקדוק חסר לנו בארץ, אך לא דקדוק השפה בלבד כי אם גם דקדוק החיים.. נחוץ לדעתי — וכן היא בודאי דעת רובא דעלמא — שהרבי שלנו יטהר לכנס את בני-דורנו ל„חדר" ויקח בידו את החרט דמתקריא „טייטעל" בלעז וילמדם פרק בהלכות קריאה בלשונם, כלומר „אליף-בא" ויקרא לפניהם בקול לאמר: פתח למד — ב... פתח שין — ש!...

ואחר ילמדם להבדיל בין זכר לנקבה ובין זמן העבר לעת ההוה, ובחור זמן העתיד..

ולבל ישכחו את תלמידם כדרכם, יחזר להם תמיד את זמן הציווי בכל נטיותיו. בכתות העליונות ילמד את ה„גויים" הגדולים „גזרות" ובנינים, החל מבנין הנבד בכל הזמנים ודוקא בלשון מדבר בעדו ובדגש וחזק: פקדתי, אפקד, אני מפקד...

וראש ית חכמה בדקדוק הוא כידוע הסקור..

עקר העקרים שבתורה זו היא ידיעת „המקור" והשרש של הפעל, הפעולה וביחוד של הפועלים.. כי כל צרותינו מבינים אתם, באו עלינו וכל התלאה מצאתנו רק באשר כי לא התבונן למדי אל מקור הפעולה.

„ינוך מאתמול תפתח" והכל מוכן היה לפורעניות..

ובעלי-הדקדוק שלנו בארץ ובז יודעי-עתים ו„זמנים" בלונדון באו לכלל הסכם כי מקור הרעה ושרשה דוקא בנקבה אחת (לא נקבה ממש) הידועה בשם הנבורת „מריאנה", שיצאה לחרבות רעה לפני כמה שנים ו„הקריחה את תבשילה ברבים עוד בזמן „שלש רגלים" (דרייסום בלע"ז). כל ימיה היתה שקועה בקריאת רומנים בגון „מסתרי פרינ (לא בתרגומו של קלמן שולמן) ועכשיו היא מתעלפת באהבים ע בני-דודנו, שולחת להם „שדכנים" בסתר ושונרת להם כל מיני כדורי-רגל וכדורי-יד ממולאים כדי לשחק בהם בחצר ה„רבי" ולזרק על ראשי בני-ביתו...

ולא לחנם הוציא ראש המשטרה של הקב"ה בעירנו פקודה רשמית לכל נתיניו ולקהל שלומי אמוניו לומר במשך כל יום ליג בעמר ויום הראשון הבעליש „אשרי יושבי ביתך" — מסתמא יש דברים בגוי..

ומבלי משים יעלו על זכרוני דברי המשורר היינה:

Ach, wie schlecht ge...
Bist Du, Israel!
Falsche Freunde von Aussen
Und שועלים וחמורים von Innen...

מחוץ — הנבורת „מריאנה", בתו הבכירה של רב „פפא", כוחלת את דגלה בשנאתה לישראליק ומשחדלת להלבין את חטאיה אשר כשנים יאדימו..

ומבית — שועלים מחבלים את הכרם" ועשוים ממנו „תל" שממה ומחבים, כנראה, לשופא הגבור שיקשר את זנביהם. כידוע; וחמורים ו„בני חמורים" רועים בין שני החרים עד שיסתאבו ויבאו „שמעון ולוי" לתתך את אזניהם...

* * *

ולסוף „מעשיה" קטנה, מעשה שחיה:

לפני שנים אחדות הייתי יוצא ונכנס לביתו של זוג צעיר שחיו באהבה רבה ובנעימים: מקערה אחת אכלו ומכוס אחת שתו ולא זזה ידו של זה מתוך ידה של זו; בקצור, אהבת עזה כמות... וכל חבריות — וגם אני, עבדכם, בהוכפ — היינו מקנאים קנאה גדולה בצמד הנחמד הזה...

כעבר שתי שנים נודע לי לחמחוני הגדול כי מיום חתונתם היה „הוא" — כלומר, מיסטר זון — משחדל לקרב צעירים לזונתו כדי להכשילה וג' מאדי, כלומר אשתו, היתה מבקשת מצדה לקרב צעירות לבעלה כדי להביאו לידי חטא, ובעזהי הצליחו שניהם בעבודתם זו ו„חנאהבים והנעימים" בחייהם נפרדו...

עז מות

*) אסיר תודה יהיה לקוראים ההתום מטה אם יכתבו לו עפ"י כתבת המערכת של „דאר היום" על כל מה שקראו או שמעו בעולמנו, חבר שישבש לו מטעמים לקוראים. — ע ז מ ו ת.